

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Τοῦ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Κ. ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑ

Τὸ θέμα τῆς στενῆς συνεργασίας μεταξύ Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, πρὸς δημιουργίαν κοινῶν προοπτικῶν καὶ κατευθύνσεων, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἐκ τῶν κυριωτέρων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας, δὲν ἔχει ἀντιμετωπισθῆ εἰς τὴν ἔκτασιν ποῦ θὰ ἔπρεπε.

Τὰ παλαιότερα χρόνια, ὅποτε ἡ βιομηχανία εὐρίσκετο εἰς τὰ σπάργανα καὶ ὁ ρόλος τῆς εἰς τὴν ἔθνικὴν ζωὴν μιᾶς χώρας ἦτο ἕξ ἀντικειμένου περιορισμένος, ὑφίστατο μία κάποια ἔλλειψις συνεργασίας μεταξύ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου.

Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως θεώρουν τοὺς βιομηχάνους ὡς ὑποδεστέρους, στερουμένους ἐπιστημονικῆς ὑποδομῆς καὶ ὡς ἐκτελούντας ἐμπειρικὰς ἐργασίας. Ἀπὸ δὲ τῆς πλευρᾶς τῶν οἱ βιομήχανοι, ἀσχολούμενοι μὲ πρακτικὰς ἐφαρμογὰς ἀρχῶν καὶ συστημάτων, ἦτο φυσικὸν νὰ θεωροῦν τοὺς «καθηγητάς», ὡς θεωρητικούς, στερουμένους πρακτικοῦ νοῦ. Ὑπῆρχον, δηλαδή, δύο ἱεραρχίσεις ἀξιῶν, ἐντελῶς ξέναι μεταξύ τῶν καὶ μὴ συναντώμεναι.

Ἦδη μεταπολεμικῶς, μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν τεραστίων ἐπιστημονικῶν δυνάμεων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς τοποθετήσεως τοῦ κυκλώματος παραγωγῆ — διάθεσις — κατανάλωσις ἐπὶ καθαρῶν ἐπιστημονικῶν βάσεων, ἡ σύζευξις θεωρίας καὶ πράξεως εὗρε τὴν καλυτέραν ἐφαρμογὴν τῆς εἰς τὸν τομέα τῆς συνεργασίας ἐπιστήμης — βιομηχανίας.

Ἀπὸ τὴν σύζευξιν αὐτὴν προέκυψε μία νέα ἀντίληψις τῶν πραγμάτων ἡ ὁποία ἐπέφερε διάφορον τῆς μέχρι πρό τινος ἐπικρατούσης νοοτροπίας καὶ ἐδημιούργησε νέα σχήματα, θεσμούς, ἐπιστήμας κλπ. Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ βιομηχανία ὄχι μόνον δὲν ἀγνοοῦν πλέον ἢ μία τὴν ἄλλην ἀλλὰ — τοῦναντίον — συνεργάζονται καὶ ἀπὸ κοινῆς δημιουργοῦν, ἐπ' ὠφελεία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Πράγματι, ἐκάστη πλέον πρᾶξις τῆς βιομηχανίας στηρίζεται ἐπὶ ἐπιστημονικῶν δεδομένων καὶ τὰ περισσότερα προβλήματα ἐπιλύονται δι' ἐπιστημονικῶν μεθόδων. Ἐπὶ πλέον, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα θεωρεῖται σήμερον ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων τῆς ἀποστολῆς μιᾶς βιομηχανίας, ἀλλὰ καὶ ὡς βᾶσις τῆς υπάρξεώς της, δεδομένου ὅτι ἄνευ ἐρεῦνης δὲν δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπιτυχῶς τὸ μέλλον τῆς ἢ σοβαρὰ βιομηχανικὴ προσπάθεια.

Ἄπο τὴν ἄλλην πλευράν, αἱ ἐπιστῆμαι — τόσον αἱ θεωρητικά, ὅσον καὶ αἱ θετικά — εὔρον εἰς τὸν βιομηχανικὸν χῶρον ἓνα πολὺ ἐκτεταμένον καὶ οὐσιαστικὸν πεδῖον ἀσκήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν καὶ διδασκαλιῶν. Ὁ βιομηχανικὸς κόσμος ἤνοιξε τὰς θύρας τῶν ἐγκαταστάσεών του διὰ νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐργαστήριον πειραματικῶν ἐφαρμογῶν.

Εἰς τὴν κοινὴν αὐτὴν προσπάθειαν καὶ κατεύθυνσιν καὶ αἱ δύο πλευραὶ ἔδωσαν ἄνευ περιορισμῶν τὰ μέσα, τὰς γνώσεις, τὰ ἐφόδια, τὸ ἀνθρώπινον ὑλικὸν κλπ πού διέθετον, εἰς τὴν καλυτέραν μορφήν των.

Τοῦτο συνέβη διότι, σιγά - σιγά, μετεβλήθησαν καὶ αἱ προϋποθέσεις ἀσκήσεως τοῦ ἔργου τῆς βιομηχανίας.

Αἱ βιομηχαναίαι μετέβαλον χαρακτῆρα καὶ ἀπὸ οἰκογενειακὰ φέουδα μετεβλήθησαν εἰς πεδῖον κοινῆς προσπαθείας τῶν ἐργαζομένων των, κατευθύνονται ὑπὸ ὁμάδος τεχνοκρατῶν καὶ ἡ κυρία ἀποστολὴ των εὐρίσκεται εἰς τὴν προσφορὰν καλῶν ὑπηρεσιῶν ὑπὲρ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας, ὡς ἦτο φυσικόν, οἱ ἐπιστήμονες εὔρον ἓνα πνεῦμα ἐλευθέρως ἀσκήσεως τῆς ἐργασίας των, πρᾶγμα ἐντελῶς ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀσκησιν ἐπιστημονικῆς ἐργασίας.

Ὅταν λέγωμεν ἐπιστήμην, δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὰς ἐπιστήμας τῆς ἐρεῦνης, ἀλλὰ ἤδη κάθε τομέα τῆς δραστηριότητος τῆς βιομηχανίας. Διότι πρᾶγματι, σήμερον, καὶ ἀποτελεῖ αὐτὸ εὐτύχημα, τὸ λογιστήριον, αἱ πωλήσεις, αἱ διαφημίσεις, ἡ κοινὴ γνώμη, ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς ἐργαζομένους καὶ συνεργαζομένους, αἱ μεταφοραὶ, ἡ ἐμφάνις καὶ ἡ συσκευασία τῶν προϊόντων καὶ τόσα ἄλλα θέματα ἀποτελοῦν τομεῖς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ἐφαρμογῆς ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ ἐπιστήμονες εὔρον εἰς τὰς βιομηχανίας ἓνα τεράστιον χῶρον ἀσκήσεως καὶ ἐφαρμογῶν, ἓνα κόσμον δημιουργίας.

Ἡ δυσκολία τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιστημονικῆς συμμετοχῆς εὐρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸν χῶρον ὅπου καλεῖται αὕτη νὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλον της. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀρχαὶ καὶ γνώσεις, αἱ μεταφερόμεναι εἰς τὴν βιομηχανίαν, δὲν δύναται νὰ εἶναι «ἐκ καθέδρας», ἀμετάθετοι καὶ ἀλύγιστοι.

Ἡ βιομηχανία εἶναι ἓνας ζῶν ὄργανισμός, μὲ ζωντανά, ποικίλα καὶ ἀνανεύμενα προβλήματα, μὲ ἀνάγκας αὐστηρᾶς ἱεραρχίσεως. Ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ δραστηριοποιηθῇ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐφηρομόσθησαν ἀρχικῶς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Εἰς αὐτήν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὴν χρησιμοποίησιν ὀφείλεται ἡ ἐδραίωσις τοῦ τεραστίου βιομηχανικοῦ συγκροτήματος τῆς Ἀμερικῆς.

Κατ' ἀρχάς, ἡ σύζευξις ἔφερε πλῆθος προβλημάτων καὶ ἀντιδράσεων. Δύο διαφορετικοὶ κόσμοι, δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι νοοτροπίαὶ ἐκαλοῦντο νὰ στεγασθοῦν καὶ νὰ παράγουν ὑπὸ τὴν αὐτὴν σκέπην. Μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ κοινὰς φιλοτίμους προσπαθείας, σταδιακῶς, τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα μετεβλήθησαν εἰς θετικά, παραχθέντος τοῦ θαυμαστοῦ ἀποτελέσματος.

Τὸ ἀμερικανικὸν παράδειγμα (πολλοὶ ὠμίλησαν καὶ δι' ἀμερικανικὴν πρό-

κλησιν) ἐμιμήθησαν ὅλαι αἱ σήμερον ἀνθοῦσαι βιομηχανικαὶ χώραι, ἀνεξαορτήτως πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συστήματος διαβρώσεως. Καὶ παντοῦ αἱ ἀντιδράσεις καὶ αἱ δυσκολίαι ἦσαν καταφανῶς ὀλιγώτεραι ἀπὸ τὰ ἐπιτυχή, εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς, ἀποτελέσματα.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχουν γίνει δειλὰ ἀλλὰ χαρακτηριστικὰ βήματα. Πολλοὶ ἀπὸ τὰς βιομηχανικὰς μονάδας, τὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν ὁμάδα τῶν 100 μεγαλυτέρων βιομηχανιῶν τῆς χώρας, ἔχουν ζητήσῃ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν συμπαράστασιν τῆς ἐπιστήμης. Πολλοὶ οἰκογενειακαὶ βιομηχανία ἀρχίζουν νὰ παραμερίζουν τὸ οἰκογενειοκρατικὸν πνεῦμα καὶ νὰ ἀναζητοῦν τὰ κατάλληλα στελέχη, μὲ σημαντικὰς ἀμοιβάς. Οἱ ἐπιστήμονες, μὲ πολλὰς δυσκολίας καὶ περισσοτέρους δισταγμούς, ἀρχίζουν νὰ καταλαμβάνουν τὰς θέσεις των.

Τὸ περίεργον δέ, εἰς τὴν χώραν μας, εἶναι ὅτι ἐνῶ εἰς τὸν δημόσιον βίον δὲν ἔχει γίνει ἀποκατάστασις τῶν ἐπιστημόνων, καὶ δὴ τῶν νέων, αὕτη ἤρχισεν εἰς τὸν βιομηχανικὸν χώρον. Σημεῖα τῶν καιρῶν, χαρακτηριστικὰ καὶ πλήρη περαιομένου καθ' ὅσον ἀποδεικνύουν τὰς ἀνησυχίας τῶν βιομηχανιῶν.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰν των αἱ Ἀνώταται Σχολαί, εἰς τὴν πλειοψηφίαν των, δὲν ἔχουν ἀντιληφθῆ τὰ νέα μυνήματα τῶν καιρῶν, τὴν νέαν ἀποστολὴν των. Ἐξακολουθοῦν νὰ ἐτοιμάζου ἀνθρώπους διὰ χθὲς καὶ ὄχι δι' αὔριον. Πιστεύουν, κακῶς, ὅτι τὸ αὔριον ἐτοιμάζεται μὲ τὰ ἰσχύοντα σήμερον.

Ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Πειραιῶς, δημιουργηθεῖσα ὑπὸ φωτισμένων ἐπιστημόνων καὶ βιομηχανῶν καὶ λειτουργήσασα ὡς ὄργανισμὸς Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ἔδωσεν ἀξιόλογον ὄθησιν εἰς τὴν νέαν ἐπιστημονικὴν πραγματικότητα καὶ προσεπάθησε νὰ καλύψῃ τὰς συγχρόνους ἀνάγκας. Ἠκολούθησεν ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης, εἰς τὰ αὐτὰ βήματα, ἐνῶ ἡ ΑΣΟΕΕ μὲ τὸ εἰδικὸν Ἰνστιτοῦτον ἐπιμορφώσεώς της περιορισμένης κἀπως ἔλαβε θέσιν καὶ μέρος.

Τὸ ΕΛΚΕΠΑ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία διὰ σειρᾶς Σχολῶν καὶ Σεμιναρίων (ἀναφέροντες χαρακτηριστικῶς τὸς Σχολὰς ἐπιμορφώσεως προσωπικοῦ τῶν Τραπεζῶν, μὲ προγράμματα σπουδῶν πανεπιστημιακῆς ὑφῆς) κατέβαλον συντόνους προσπάθειας διὰ τὴν ἐπιμόρφωσιν στελεχῶν. Αἱ προσπάθειαι αὗται ὅμως ἦσαν εἰδικαὶ καὶ περιορισμένων ἀντικειμένων ἢ ἐπιπέδου, ἀπευθυνόμεναι εἰς εἰδικὰς ὁμάδας.

Ἡ Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔδωκε, μέχρι τῆς στιγμῆς, τὸ δημιουργικόν της παρὸν. Δὲν ἤνοιξε τὰς θύρας της εἰς τὰ νέα ρεύματα καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἐτοίμασε τὰ χρήσιμα διὰ τὴν βιομηχανίαν στελέχη, τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον. Ἴσως νὰ μὴ ὑπῆρξαν οἱ κατάλληλοι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν φορεῖς καὶ πρόσωπα.

Πράγματι, ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται σήμερον, ἐν προκειμένῳ, εἶναι βασικῶς μία νέα νοοτροπία εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν θεμάτων. Ὁ καθηγητὴς ὁ ὁποῖος θὰ προσκληθῆ νὰ διδάξῃ τὴν ἐφαρμοσμένην ἐπιστήμην, ποὺ ἔχουν ἀνάγκην αἱ ἐπιχειρήσεις, πρέπει νὰ εἶναι ἓνας «καθηγητὴς τοῦ ἐπαγγέλματος». Διότι ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἓνα νέον τρόπον διδασκαλίας: Θεωρίαν καὶ πράξιν, μετάδοσιν τοῦ πνεύματος τῶν βιομηχανιῶν, διαχείρισιν ὄχι ἀπολογιστι-

κὴν ἀλλὰ μὲ πρόγνωσιν καὶ διάγνωσιν. Νὰ προετοιμάσωμεν τὸ νέον τύπον τοῦ ἐπιστήμονος: Τὸν ἐρευνητὴν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ σύμβουλον καὶ ἐφαρμοστὴν τῶν διδαχῶν.

Τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀγαθῶν καταναλώσεως ἤρχισαν ἤδη νὰ κυριαρχοῦν καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν. Ὁ τρόπος διαβιώσεως καὶ αἱ μέθοδοι ἐργασίας μας κατευθύνονται, ὅλο καὶ περισσότερο, ἀπὸ αὐτόν. Τὸ ἐπόμενο στάδιον θὰ εἶναι, λέγουσιν οἱ μελετηταὶ τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν φαινομένων, ὁ πολιτισμὸς τῶν ὑπηρεσιῶν. Τότε ὁ μεγάλος στόχος δὲν θὰ εἶναι πλέον πῶς νὰ ἔχωμεν περισσότερα, ἀλλὰ πῶς νὰ εἴμεθα οἱ περισσότεροι.

Εἰς τὴν ἐπίτευξιν αὐτῶν τῶν σκοπῶν ἡ ἐκπαίδευσις ἔχει νὰ παίξῃ πρωταρχικὸν ρόλον. Ἀλλὰ ἡ ἐκπαίδευσις μόνη τῆς, ἡ Ἀνωτάτη ἐκπαίδευσις εἰς τὸν τόπον μας, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς στόχους. Χρειαζεται, ὅπως συνέβη εἰς ὅλας τὰς προηγμένας χώρας, στενὴ συνεργασία μετὰ τῶν φορέων τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Χρειαζεται ἡ βιομηχανία νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς πανεπιστημιακοὺς χώρους καὶ ἡ ἐκπαίδευσις νὰ ἀφομοιωθῇ εἰς τὴν βιομηχανικὴν προσπάθειαν.

Διὰ νὰ παύσωμεν νὰ ἔχωμεν ἐπιστήμονας θεωρητικοὺς ἄνευ χώρου πρακτικῆς ἐφαρμογῆς καὶ πρακτικοὺς ἄνευ ἀναγνωρίσεως.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Γ Ν Ω Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅτι ἡ Ε.Ε.Ο.Ε. ἔχει ἐκτυπώσει τὰς εἰσηγήσεις καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν τριῶν οἰκονομικῶν συνεδρίων αὐτῆς:

- Α' Συνέδριον: Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλλάδος, 1960, 2 τεύχη δρχ. 75.
 Β' Συνέδριον: Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Ε.Ο.Κ., 1963, 2 τεύχη δρχ. 75.
 Γ' Συνέδριον: Τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν τῆς Ἑλλάδος, 1966, 1 τεύχος δρχ. 75.

Ὡσαύτως τὸ Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν διαθέτει ἀνάτυπα τῶν Οἰκονομικῶν Ἀνακοινώσεων τῶν 10 ἐτῶν 1957/58—1967—68 πρὸς 20 δρχ. ἕκαστον.

Οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἀπευθυνθοῦν πρὸς τὴν Ἐταιρείαν πρὸς ἀποστολὴν εἰς αὐτοὺς τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνεδρίων. Διὰ δὲ τὰς ἀνακοινώσεις νὰ ἀποτανηθοῦν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἀρχείου: Πανεπιστημίου 42, Γ' ὄροφος.

Ὁ Πρόεδρος
 Δ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
 Σ. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ